

پژوهشکده شورای نگهبان

انظار نظر مجمع مشورتی حقوقی

در خصوص:

— لایحه اصلاح قانون مبارزه با تأمین مالی

تروریسم

— طرح اصلاح قانون ممنوعیت به کارگیری

بازنشستگان

— نامه رئیس مجلس شورای اسلامی در خصوص

علت تغییر در ردیف‌های قانون بودجه سال

۱۳۹۷ کل کشور

کد گزارش: ۹۷۰۵۰۵۱

تاریخ انتشار: ۱۳۹۷/۰۵/۰۹

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه گزارش

موضوع: اظهارنظر مجمع مشورتی حقوقی در خصوص

۲- لایحه اصلاح قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم.....

۹- طرح اصلاح قانون ممنوعیت به کارگیری بازنشستگان.....

۱۰- نامه رئیس مجلس شورای اسلامی در خصوص

علت تغییر در ردیف‌های قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور...

تهیه کننده: پژوهشکده شورای نگهبان

شماره گزارش: ۹۷۰۵۰۵۱

تاریخ تنظیم: ۱۳۹۷/۰۵/۰۹

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لایحه اصلاح قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم

مقدمه

«لایحه اصلاح قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم» به‌عنوان یکی از لوایح موسوم به «لویح چهارگانه»، در تاریخ ۱۳۹۶/۹/۸ اعلام وصول و نهایتاً در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۷/۴/۳۱ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسید. در این گزارش به بررسی کلیات و جزئیات مصوبه حاضر می‌پردازیم.

شرح و بررسی

الف) کلیات

۱) لایحه اصلاح قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم، یکی از لوایح چهارگانه‌ای است که توسط دولت در جهت اجرای تعهدات ایران به گروه ویژه اقدام مالی (FATF) تهیه و جهت تصویب به مجلس شورای اسلامی ارسال شده است. با این توضیح که مطابق بند «۸» برنامه اقدام (ACTION PLAN) مرتبط با ایران، به‌صراحت جمهوری اسلامی ایران مکلف گردیده تا اقدام به «اصلاح قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم به‌منظور حذف معافیت جرم تأمین مالی تروریسم برای گروه‌های مشخص شده «تلاش برای مقابله با اشغال خارجی، استعمار و نژادپرستی» نماید. بدین معنا صراحتاً گروه اقدام مالی حذف استثناء مندرج در تبصره «۲» ماده (۱) قانون فعلی را از ایران خواسته است و در همین راستا نیز دولت اقدام به تهیه لایحه حاضر نموده است. شایان ذکر است اصلاح درخواستی با این هدف بوده که ایران هرگونه فعالیتی که دارای ویژگی‌های خاصی باشد را، بدون احتساب انگیزه‌های مقاومتی و ضد اشغال و استعمار و نژادپرستی، تروریستی محسوب نماید. که در نتیجه آن عمده رفتارهای گروه‌های مقاومت در

منطقه، تروریستی محسوب شده و حمایت‌های جمهوری اسلامی ایران بر اساس اصل ۱۵۴ قانون اساسی از مبارزات آن‌ها، بر اساس قوانین داخلی نیز مصداق تأمین مالی تروریسم قرار می‌گیرد.

۲) لایحه حاضر همان‌گونه که از عنوان آن بر می‌آید در مقام اصلاح «قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم» است. اما مسئله‌ای که در این خصوص وجود دارد این است که قانون حاضر در واقع تحت عنوان «لایحه قضائی» از سوی قوه قضائیه به دولت تقدیم و سپس از سوی دولت به مجلس ارائه گردیده بود. به عبارت دیگر اصل قانونی که هم‌اکنون به موجب لایحه دولت اصلاح آن پیشنهاد گردیده است از ماهیت قضائی برخوردار بوده و به تبع اصلاح آن نیز کماکان از همین ماهیت برخوردار است. توضیح آنکه پیشتر جهت تصویب قانون فعلی مبارزه با تأمین مالی تروریسم، دولت وقت لایحه‌ای تهیه و به مجلس ارائه می‌کند. لایحه مزبور در تاریخ ۱۳۹۰/۱۱/۱۹ به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد، لکن شورای نگهبان به موجب نامه شماره ۹۰/۳۰/۶۱۱۷ مورخ ۹۰/۱۱/۲۲ اعلام می‌دارد که «علاوه بر اشکالات و ابهامات متعددی که در این مصوبه وجود دارد، نظر به اینکه این لایحه ماهیتاً قضایی است و با توجه به بند ۲ اصل ۱۵۸ قانون اساسی و نظریه شماره ۷۹/۲۱/۱۰۶۵ مورخ ۱۳۷۹/۷/۳۰ این شورا، باید توسط رئیس قوه قضائیه تهیه و پس از طی مراحل قانونی تقدیم مجلس می‌گردید که ظاهراً این امر رعایت نشده است؛ لذا مصوبه مغایر بند مذکور می‌باشد.»

در مرحله بعد مجلس شورای اسلامی به منظور رفع این ایراد، ضمن اشاره به تأمین نظرات قوه قضائیه در متن مصوبه مجلس، موادی از مصوبه را در تاریخ ۱۳۹۴/۴/۳۱ اصلاح و برای مرحله دوم نزد شورای نگهبان ارسال می‌نماید، لکن شورا در اظهارنظر مجدد خود (اظهارنظر شماره ۹۴/۱۰۲/۲۱۳۵ مورخ ۱۳۹۴/۵/۱۰) نیز تصریح داشت «اشکال قبلی این شورا این بود که لایحه ارسالی ماهیتاً قضایی است و با توجه به نظریه شماره ۱۰۶۵/۲۱/۷۹ مورخ ۱۳۷۹/۷/۳۰

این شورا، باید توسط رئیس قوه قضائیه تهیه و پس از طی مراحل قانونی تقدیم مجلس می‌گردد با عنایت به مراتب مذکور علی‌رغم اصلاحات به عمل آمده، علاوه بر اشکالات و ابهامات متعددی که در این مصوبه وجود دارد، اشکال مذکور مرتفع نگردیده و کماکان به قوت خود باقی است.» در نتیجه مجدداً در تاریخ ۱۳۹۴/۷/۲۱ رئیس‌جمهور، لایحه «مبارزه با تأمین مالی تروریسم» را که به پیشنهاد قوه قضائیه در جلسه هیأت وزیران به تصویب رسیده بود، به مجلس ارسال داشت و نهایتاً پس از تصویب مجلس و اظهار نظر شورای نگهبان ناظر به جزئیات مصوبه در قالب قانون فعلی به تصویب رسید.

بر این اساس با توجه به این‌که از نظر شورای نگهبان، قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم دارای ماهیت قضایی است، همان‌گونه که تصویب اولیه آن نیازمند طی فرآیند مصرح در نظریه تفسیری شورا است، در نتیجه اصلاح آن نیز تابع همان قواعد بوده و بایستی از سوی رئیس قوه قضائیه تهیه و ارسال گردد و دولت رأساً نمی‌تواند اقدام به ارسال لایحه نماید.

لازم به ذکر است در نظر اخیر شورای نگهبان در خصوص «لایحه اصلاح قانون مبارزه با پولشویی» نیز نظیر چنین ایرادی مقرر شده است.

ب) جزئیات

ماده (۱) -

۱) در قانون فعلی مبارزه با تأمین مالی تروریسم، «تهیه و جمع‌آوری عامداً و عالمماً وجوه و اموال» به منظور انجام اقدامات خاص مشمول این قانون شناخته شده است، اما در مصوبه فعلی با حذف شرط علم و عمد، «تهیه یا جمع‌آوری وجوه یا اموال» در حوزه‌های مربوطه، به صورت مطلق جرم‌انگاری شده است؛ بدین معنا قانون‌گذار بعضی از اقدامات بدون علم و عمد را نیز مجرمانه تلقی کرده و قابل مجازات تشخیص داده است که این امر از این حیث می‌تواند محل تأمل باشد. این موضوع در رویه شورای نگهبان نیز قابل مشاهده است. شورای نگهبان در

نظریه شماره ۴۵۹۴۴/۳۰/۹۰ مورخ ۱۳۹۰/۱۲/۸ در خصوص مصوبه اولیه مجلس در خصوص لایحه مبارزه با قاچاق کالا و ارز بیان داشته است که «در ماده (۵۹)^۱ باید قیود علم و عمد ذکر گردد و الا اشکال دارد.»

۲) براساس ذیل بند «الف» ماده (۱) چنانچه اقدامات مذکور به قصد تأثیرگذاری بر خط‌مشی، تصمیمات و اقدامات دولت جمهوری اسلامی ایران، سایر کشورها و یا سازمان‌های بین‌المللی انجام گیرد، مصداق عمل تروریستی خواهد بود. در این خصوص از آنجایی که اطلاق عموم عبارت «سایر کشورها و یا سازمان‌های بین‌المللی» می‌تواند شامل کشورها و سازمان‌های بین‌المللی متخاصم نیز شود، محل تأمل است. توضیح آن‌که در قانون فعلی «سازمان‌های بین‌المللی دارای نمایندگی در قلمرو جمهوری اسلامی ایران» مشمول این امر قرار گرفته بودند که در جریان اصلاح این قانون در مصوبه فعلی، بحث الزام سازمان‌ها به داشتن نمایندگی در ایران حذف شده و در نتیجه اقدامات مذکور که برای تأثیرگذاری بر هر سازمان بین‌المللی انجام شود، مشمول رفتارهای تروریستی خواهد بود. گفتنی است که وجود نمایندگی یک سازمان بین‌المللی در ایران می‌تواند اماره‌ای بر وجود رابطه میان ایران و آن سازمان‌ها باشد، اما اطلاق کشورها و سازمان‌های بین‌المللی به صورت مطلق محل تأمل است.

۳) بر اساس تبصره «۳» این ماده، در صورت وجود توافقنامه‌های معاضدت قضایی و یا توافقنامه‌های دیگری که بر اساس اصل ۷۷ قانون اساسی منعقد شده، همکاری بین جمهوری اسلامی ایران و آن کشورها، طبق شرایط موجود در توافقنامه صورت خواهد گرفت. در غیر این صورت، همکاری‌های قضایی و سایر امور مربوط به مبارزه با تأمین مالی تروریسم بر اساس عمل متقابل صورت می‌-

---

۱. هر شخصی که مرتکب جرم حمل کالا یا ارز قاچاق شود و نتواند ارسال‌کننده و یا صاحب اصلی آن را تعیین نماید، علاوه بر ضبط کالا یا ارز، به مجازات‌های مقرر در مورد مالک کالا و ارز نیز محکوم می‌شود.

گیرد.

مسئله‌ای که در این ارتباط وجود دارد این است که مقصود از «همکاری‌های قضائی و سایر امور مربوط به مبارزه با تأمین مالی تروریسم بر اساس عمل متقابل» چیست. در صورتی که حکم مذکور به منزله اعطای مجوز جهت اقداماتی است که مستلزم معاهده قضائی است، چنین موضوعی علاوه بر ایراد معمول شورای نگهبان نسبت به چنین معاهداتی، مغایر اصل ۷۷ قانون اساسی نیز تلقی می‌شود. چراکه اولاً چنین مجوزی، تفاوتی با اصل موضوع نداشته و ایرادات معموله شورای نگهبان در خصوص معاضدت قضایی در این مورد نیز جاری است و باعث اثر دادن به احکامی است که در آن دادگاه کشورهای دیگر ولو برخلاف ضوابط اسلامی صادر می‌نمایند. ثانیاً مستفاد از اصل ۷۷ قانون اساسی این است که همه موافقت‌نامه‌های بین‌المللی باید به صورت موردی به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد و اعطای اجازه کلی به دولت برای همکاری‌های قضائی و هر امر مربوط به مبارزه با تأمین مالی تروریسم، مغایر اصل مزبور به نظر می‌رسد.

۴) در قانون فعلی مقرر شده است «اعمالی که افراد، ملت‌ها یا گروه‌ها یا سازمان‌های آزادی‌بخش برای مقابله با اموری از قبیل سلطه، اشغال خارجی، استعمار و نژادپرستی انجام می‌دهند، از مصادیق اقدامات تروریستی موضوع این قانون نمی‌باشد. تعیین مصادیق گروه‌ها و سازمان‌های مشمول این تبصره بر عهده شورای عالی امنیت ملی است.» بر این اساس در قانون فعلی، این حکم به صراحتاً وجود دارد که چنین اعمالی از مصادیق «اعمال تروریستی» به صورت موضوعی خارج می‌باشد و نهایتاً تعیین مصداق با شورای عالی امنیت ملی است. اما در تبصره «۴» ماده حاضر، اگرچه لحاظ نمودن اصل ۱۵۴ قانون اساسی و حق افراد، ملت‌ها و گروه‌ها و یا سازمان‌های آزادی‌بخش با هدف مقابله با سلطه و اشغال خارجی و استعمار و نژادپرستی، در تصمیم‌گیری شورای عالی امنیت ملی

مورد توجه قرار گرفته است و لکن به خروج موضوعی چنین مواردی از شمول تعریف تروریسم تصریحی ندارد.

همچنین «حق ملت‌ها در مقابله با سلطه و اشغال خارجی و استعمار و نژادپرستی» یک قاعده و اصل مسلم حقوق بین‌الملل است و هیچ مرجعی چنین حقی را نفی نمی‌نماید و محل اختلاف مصداق و نحوه اعمال حق مشروع مقابله با سلطه و اشغال خارجی و ... است. از این رو علی‌رغم لحاظ اصل ۱۵۴ و تأکید بر موارد مذکور، باز هم لزوماً استثناء شدن گروه‌های مقاومت از این حکم بر نمی‌آید و این تغییر رویکرد نمی‌تواند به صورت قطعی افراد و گروه‌های جریان مقاومت را از موضوع تروریسم مستثنی کرده و حمایت از آن‌ها را خارج از حیطه تأمین مالی تروریسم قرار دهد.

ماده (۲) - ابهام

در ماده (۲) این قانون مقرر شده چنانچه تأمین مالی تروریسم محاربه و افساد فی‌الارض تلقی شود، مرتکب به مجازات آن محکوم می‌شود و در غیر این صورت، علاوه بر مصادره وجوه و اموال یا ارزش ریالی آن، به مجازات مذکور در ماده محکوم خواهد شد. نکته قابل توجه در خصوص این ماده این است که مشخص نیست آیا مجازات «مصادره وجوه و اموال» صرفاً در حالتی خواهد بود که اقدام مجرمانه مشمول موضوع محاربه یا افساد فی‌الارض نباشد، و یا در صورت محاربه و افساد فی‌الارض بودن نیز این مجازات نیز در کنار مجازات محاربه وجود خواهد داشت. البته لازم به ذکر است که این بخش از ماده که به بیان این موضوع پرداخته، در قانون فعلی نیز وجود دارد.

طرح اصلاح قانون ممنوعیت به کارگیری بازنشستگان

مقدمه

طرح یک فوریتی اصلاح قانون ممنوعیت به کارگیری بازنشستگان به منظور اعمال اصلاحاتی در «قانون ممنوعیت به کارگیری بازنشستگان» (مصوب ۱۳۹۵) و کم کردن از دامنه‌ی مستثنیات قانون مزبور در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۷/۵/۲ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است. در این گزارش به تبیین موضوع و بررسی مغایرت این مصوبه با قانون اساسی پرداخته خواهد شد.

شرح و بررسی

مصوبه حاضر از چند طریق تلاش داشته است تا مستثنیات ممنوعیت به کارگیری بازنشستگان مقرر در قانون مزبور را کاهش دهد. در این راستا، درحالی که در تبصره «۱» قانون ممنوعیت به کارگیری بازنشستگان، به کارگیری بازنشستگان در کلیه سمت‌های مذکور در ماده (۷۱) قانون مدیریت خدمات کشوری و همترازان آن‌ها از شمول ممنوعیت این قانون مستثنی شده بود، در این مصوبه مستثنیات محدودتر شده است و منحصر در سمت‌های مذکور در بندهای «الف»، «ب» و «ج» ماده مزبور شده‌اند. لذا، با اصلاح صورت گرفته، دیگر نمی‌توان از بازنشستگان به عنوان «استانداران و سفرا»، «معاونین وزرا» و یا همترازان بندهای «الف»، «ب» و «ج» ماده (۷۱) قانون مدیریت استفاده کرد. همچنین، این مصوبه به کارگیری بازنشستگان نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات را محدود کرده و استفاده از آن‌ها را با رعایت ضوابطی تنها در دستگاه مربوطه ممکن دانسته است. درخصوص ایثارگران نیز، «ایثارگران، فرزندان شهدا و جانبازان هفتاد درصد (۷۰٪) و بالاتر» از شمول قانون مزبور مستثنی شده بودند، لکن در این مصوبه تنها «جانبازان بالای پنجاه درصد (۵۰٪)، آزادگان بالای سه سال اسارت و فرزندان شهداء» از شمول قانون مستثنی شده‌اند.

درخصوص مصوبه حاضر ممکن است این ایراد مطرح گردد که عبارت «به کارگیری بازنشستگان نیروهای مسلح با تدابیر فرماندهی معظم کل قوا صرفاً در دستگاه متبوع خود مجاز است» از جهت ایجاد محدودیت در صلاحیت‌های مقام رهبری براساس بند «۴» اصل ۱۱۰ قانون اساسی، واجد ایراد است. لکن در این رابطه باید گفت عبارت مزبور صرفاً ناظر به چارچوب بکارگیری افراد بازنشسته در نیروهای مسلح بوده و صلاحیت مطلق مقام معظم رهبری در انتصابات همانگونه که در ذیل تبصره اصلاحی مبنی بر «استثنا شدن دارندگان اجازات خاصه مقام معظم رهبری» ذکر شده وجود خواهد داشت و لذا از این حیث ایرادی به مصوبه حاضر وارد نمی‌باشد.

همچنین لازم به ذکر است تبصره «۲» قانون حاضر نیز که موارد و میزان مجاز به کارگیری بازنشستگان را مقرر داشته کماکان به قوت خود باقی است.^۱

تذکر: در اصلاح صورت گرفته درخصوص وزارت اطلاعات، ممکن است این ابهام بوجود آید که یک‌درصد مذکور از مجموع نیروهای شاغل رسمی خواهد بود و یا درصد مزبور از مجموع نیروهای این وزارتخانه که در رده مدیریتی هستند احتساب می‌شود. در این رابطه اگرچه برداشت نخست منطقی به نظر رسیده و «رده مدیریتی» ناظر به محل بکارگیری بازنشستگان است و لکن جهت رفع این ابهام، لازم است علامت ویرگول (،) بعد از عبارت «مجموع نیروهای شاغل رسمی این وزارتخانه» اضافه شود.

---

۱. تبصره ۲- دستگاه‌های موضوع این قانون در صورت لزوم می‌توانند از خدمات بازنشستگان متخصص با مدرک تحصیلی کارشناسی و بالاتر به صورت پاره وقت و ساعتی استفاده کنند. حداکثر ساعات مجاز برای استفاده از بازنشستگان، یک سوم ساعات اداری کارمندان رسمی است و حق الزحمه این افراد متناسب با ساعات کاری آنها حداکثر معادل یک سوم کارمندان رسمی همان شغل تعیین و پرداخت می‌شود.

نامه رئیس شورای اسلامی در خصوص علت تغییر در ردیف‌های قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور

مقدمه

رئیس مجلس شورای اسلامی در تاریخ ۱۳۹۷/۲/۱۸ طی نامه شماره ۳۴۸/۱۱۱۵۴ خطاب به رئیس جمهور، برخی اصلاحات ناظر به قانون بودجه سال ۱۳۹۷ را به وی ابلاغ می‌نماید. لکن نامه مزبور که مشتمل بر تغییراتی در ارقام و جداول قانون بودجه سال ۱۳۹۷ می‌باشد با ایراد شورای نگهبان مواجه می‌گردد. حال رئیس مجلس به موجب نامه شماره ۱۰/۱۹۹۳۶/ک مورخ ۱۳۹۷/۴/۹، اقدام به ارائه دلایل توجیهی جهت اصلاحات مقرر در نامه اصلاحی بودجه نموده است. در این گزارش ضمن پرداختن به دلایل ارائه شده، اصلاحات صورت گرفته در نامه اصلاحی بودجه از جهت تصویب در مجلس، مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

بررسی نامه رئیس مجلس

ابتدا لازم به ذکر است مصوبه مجلس در خصوص بودجه سال ۱۳۹۷ در چند مرحله با ایراد شورای نگهبان مواجه شد و در نهایت پس از اصرار مجلس بر نظر خود، نزد مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع و مجمع نیز نظر شورای نگهبان را تأیید کرد و در نهایت در تاریخ ۱۳۹۶/۱۲/۲۷ توسط رئیس جمهور ابلاغ گردید.

۱) ایراد کلی

ایراد اصلی که ناظر به ابلاغ نامه اصلاح قانون بودجه توسط رئیس مجلس به رئیس جمهور، وجود دارد، عدم طی فرآیند قانونی مذکور در اصل ۹۴ قانون اساسی مبنی بر لزوم تصویب متن در مجلس و ارسال مصوبه اصلاحی برای شورای نگهبان بوده است. چراکه رئیس مجلس در نامه مزبور بدون اعلام تصویب اصلاحات مذکور در کمیسیون و صحن مجلس و بدون ارسال موارد اصلاحی نزد شورای نگهبان، متن موارد اصلاحی را برای رئیس جمهور ارسال نموده است.

درحالی که اگر چنین مواردی به تصویب خود مجلس رسیده بود می‌بایست مطابق اصل ۹۴ قانون اساسی ابتدائاً نزد شورای نگهبان ارسال می‌گردید و یا در مصوبه اصلی جهت اعمال نظارت شورای نگهبان وجود می‌داشت. توضیح آنکه اگرچنین رویه‌ای پذیرفته شود ممکن است موادی که تصویب آن همزمان با اصل مصوبه مورد ادعا است ولی همراه با مصوبه اصلی نزد شورای نگهبان ارسال نشده، مغایر قانون اساسی و یا موازین شرع باشد و لکن به جهت اینکه مدنظر شورای نگهبان قرار نگرفته است، به موجب ابلاغ متعاقب رئیس مجلس در قالب قوانین لازم‌الاجرا درآید.

۲) بررسی بندهای نامه ابلاغی رئیس مجلس و دلایل ارائه شده

۱. رئیس مجلس در بند «۱» نامه مورخ ۱۳۹۷/۴/۹، اصلاح صورت گرفته در رقم مذکور در بند «ج» تبصره «۱۲» (مقرر در بند «۲» نامه اول) را اشتباه سهوی اعلام نموده‌اند. درحالی که در مصوبه‌ای که نهایتاً مجلس به جهت عدم تأمین نظر شورا، با اصرار بر نظر خود نزد مجمع تشخیص مصلحت نظام ارسال می‌نماید و همچنین متن ابلاغی نزد رئیس‌جمهور جهت انتشار در روزنامه رسمی و متن منتشر شده در این روزنامه، مبلغ مزبور هزار میلیارد ریال (۱/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ذکر شده است. البته لازم به ذکر است در یکی از مراحل که مجلس مصوبه خود در خصوص بودجه سال ۱۳۹۷ را نزد شورای نگهبان ارسال نموده است (مورخ ۹۶/۱۲/۲۶)، مبلغ مندرج در بند مورد اصلاح ده هزار میلیارد ریال (۱۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ذکر شده است.

۲. در بند «۲» نامه رئیس مجلس دلیل اصلاحات صورت‌گرفته در ردیف‌های مربوط به «وجوه ارزی ناشی از طرح دعای در مراجع بین‌المللی و کشورهای خارجی» (مقرر در جزء اول بند «۳» نامه اصلاحی بودجه) را مصوبه کمیسیون تلفیق دانسته و اعلام داشته این موضوع توسط رئیس مجلس در جلسه مورخ ۹۶/۱۲/۱۵، مورد تصریح قرار گرفته است.

در این خصوص نکته اول اینکه در جلسه مورخ ۹۶/۱۲/۱۵ آقای امیرآبادی بیان داشته‌اند: «ضمناً با توجه به اصلاحات انجام شده در محاسبات بخش دفاعی، تغییرات داخلی در ردیف‌های مربوط به خودشان ایجاد شده است که در مشروح مذاکرات لحاظ خواهد شد که معاونت محترم قوانین فرمودند این دو موضوع جهت ثبت در مذاکرات مجلس مطرح شد.»

نکته دوم اینکه، آخرین تغییرات ارسالی کمیسیون تلفیق در جداول، در تاریخ ۱۳۹۶/۱۲/۲۶ انجام شده و نزد شورا ارسال شده است، درحالی‌که چنین اصلاحاتی که مورد ادعا می‌باشد در این مصوبه وجود ندارد ولذا اینکه در بند «۲» نامه ادعا شده اصلاحات اعلامی قبل از تاریخ مذکور (۱۳۹۶/۱۲/۲۶) در کمیسیون تلفیق صورت گرفته و رئیس مجلس در جلسه مورخ ۹۶/۱۲/۱۵، این موضوع را بیان کرده، محل تأمل است.

توضیح آن‌که رقم ردیف درآمدی ۱۶۰۱۶۵ با عنوان «کلیه وجوه ارزی ناشی از طرح دعاوی در مراجع بین المللی و کشورهای خارجی» در لایحه دولت (۲۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال بوده است. این رقم در مصوبه ارسالی ۱۳۹۶/۱۲/۲۶ نزد شورای نگهبان (که در واقع حاوی تغییرات کمیسیون نسبت به جداول می‌باشد) به میزان (۲۵/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال تغییر یافته است. درحالی‌که این مبلغ در نامه ابلاغی رئیس مجلس به رئیس‌جمهور، برخلاف مصوبه کمیسیون تلفیق (که به شورا نیز ارسال شده است)، مبلغ مذکور به (۳۱/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال اصلاح شده است.

لازم به ذکر است به موجب رویه مجلس در تصویب قوانین بودجه، تغییرات ردیف‌های مقرر در لوایح بودجه و جداول پیوست آن، در کمیسیون تلفیق صورت می‌گیرد و نهایتاً صرفاً در صحن اعلام می‌شود.

۳. علاوه بر موارد فوق که در بند «۱» و «۲» نامه اخیر رئیس مجلس جهت توضیح موارد اصلاح شده آمده است، در نامه ابلاغی اصلاح بودجه، ردیف

هزینه‌ای شماره ۳-۱۱۱۱۰۰ با عنوان «وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح- تقویت بنیه دفاعی- ارتقای توان دفاعی» نیز اصلاح گردیده است (جزء دوم بند «۳» نامه اصلاحی بودجه). درخصوص اصلاح مزبور باید گفت رقم این ردیف در لایحه دولت به میزان (۱۹/۶۵۹/۱۳۸) میلیون ریال بوده است. این رقم در مصوبه ارسالی مورخ ۱۳۹۶/۱۲/۲۶ نزد شورای نگهبان (پس از جلسه ۹۶/۱۲/۱۵ کمیسیون که ادعا شده تغییرات در این جلسه تصویب شده است) به میزان (۲۵/۰۱۹/۱۳۸) میلیون ریال تغییر پیدا کرده است، لکن در اصلاح ابلاغی رئیس مجلس برخلاف رقم مزبور، مبلغ مذکور به (۲۹/۰۱۹/۱۳۸) میلیون ریال اصلاح شده است و مشخص نیست اصلاح مزبور در کدام جلسه و مطابق چه مصوبه‌ای صورت گرفته است.

۴. ردیف هزینه ای ۶-۱۱۱۱۰۰ با عنوان «وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح حفظ توان تولید صنایع دفاعی»، نیز از جمله اصلاحات دیگر در اصلاح ابلاغی رئیس مجلس می‌باشد (جزء سوم بند «۳» نامه اصلاحی بودجه). با این توضیح که رقم این ردیف در لایحه دولت (۳/۹۱۷/۴۷۰) میلیون ریال بوده است و در مصوبه ارسالی نزد شورای نگهبان، کمیسیون رقم مصوب لایحه را تغییر نداده است. لکن در اصلاح ابلاغی رئیس مجلس، مبلغ مذکور در لایحه دولت علی‌رغم اینکه در کمیسیون تلفیق تغییر نکرده بود به (۶/۹۱۷/۴۷۰) میلیون ریال اصلاح شده است.

۵. در بند «۳» نامه رئیس مجلس گفته شده تغییر سقف بودجه، منابع بودجه عمومی و منابع عمومی (مندرج در بند «۱» نامه اصلاحی رئیس مجلس)، به دلیل تأیید نظر شورای نگهبان مبنی بر مغایرت (تبصره ۱۱) و حذف بند مورد ایراد شورای نگهبان توسط مجمع تشخیص مصلحت نظام، بوده است. در این خصوص نیز باید توجه داشت تغییر سقف بودجه، منابع بودجه عمومی و منابع عمومی، به هر دلیل که صورت گیرد، جزئی از مصوبه مجلس بوده و از نظر

شکلی نیازمند مصوبه مجلس و ارسال آن نزد شورای نگهبان است، مگر اینکه در مجمع تشخیص مصلحت نظام تغییر سقف بودجه، منابع بودجه عمومی و منابع عمومی، نیز مورد تصویب قرار می‌گرفت، چراکه آنچه به عنوان سقف بودجه، منابع بودجه عمومی و منابع عمومی، در مجلس تصویب شده و توسط شورای نگهبان مورد بررسی قرار گرفته بود همان سقف بودجه، منابع بودجه عمومی و منابع عمومی، مصوب مجلس شورای اسلامی پیش از نظر مجمع تشخیص مصلحت نظام بوده است و باید مصوبه اصلاحی برای شورای نگهبان ارسال می‌گردید.

با عنایت به مراتب مذکور به نظر می‌رسد اصلاحاتی که در نامه رئیس مجلس ناظر به اصلاح بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور ذکر شده است، پیشتر و ضمن مصوبه اصلی نزد شورای نگهبان ارسال نشده است و ترتیبات مقرر در اصل ۹۴ قانون اساسی درخصوص این اصلاحات رعایت نگردیده است و این موضوع ارتباطی به ایراد یا عدم ایراد این اصلاحات از حیث ماهوی ندارد.

امام خمینی (ره):

و از شورای محترم نخبگان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و
چه در نسل های آینده، که با کمال دقت و قدرت و طایف اسلامی و ملی خود
رایاناً و تحت تأثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و
قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه جلوگیری نمایند.

(سخن امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

بزهشکده شورای نخبگان

تهران، خیابان شهید سپهبد قرنی، کوچه خسرو، پلاک ۱۲

صندوق پستی: ۱۴۶۳-۱۳۱۴۵ تلفکس: ۸۸۳۲۵۰۴۵

info@shora-rc.ir

www.shora-rc.ir